

กรมบังคับคดี
กระทรวงยุติธรรม

คู่มือ บริษัทจำกัด

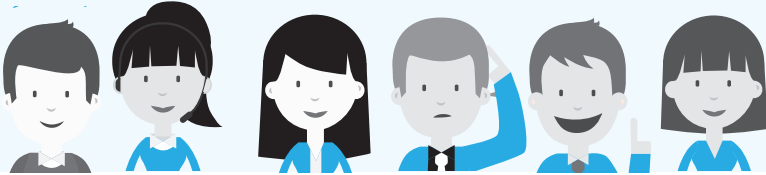

[http : www.facebook.com](http://www.facebook.com)
กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม

คู่มือ
บริษัทจำกัด

จัดทำโดย กรมบังคับคดี
พิมพ์ครั้งที่ 1 : จำนวน 3,000 เล่ม
พฤษภาคม 2559

สารบัญ

หน้า

● ความหมายของบริษัทจำกัด (บริษัทจำกัดคืออะไร?)	3
● ข้อพิจารณาการจัดตั้งบริษัทจำกัด (ทำไมจึงควรจัดตั้งบริษัทจำกัด?)	4
● การจดทะเบียนและผลการจดทะเบียน	11
● สิ่งที่ทำมาลงในกิจการ (เอาอะไรมาลงทุนในบริษัทจำกัดได้บ้าง?)	18
● สิทธิของผู้ถือหุ้น (เจ้าของบริษัทมีสิทธิอะไรบ้าง?)	20
● อำนาจจัดการ (ใครมีอำนาจควบคุมจัดการบริษัทจำกัด?)	22
● ที่ประชุมผู้ถือหุ้น	36
● เงินปันผล	42
● สัญญาระหว่างผู้ถือหุ้น	44
● การเลิกบริษัท	47
● การชำระบัญชี	49
● กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	52
● หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	52
● บรรณานุกรม	52

บริษัทจำกัด

ความหมายของบริษัทจำกัด

(บริษัทจำกัดคืออะไร)

องค์กรธุรกิจที่มีผู้ลงทุนตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปตกลงทำการค้าร่วมกัน เพื่อหากำไร และแบ่งกำไรที่ได้จากการดำเนินกิจการนั้น โดยแบ่งทุน ออกเป็นหุ้นๆ ละเท่ากัน โดยผู้ลงทุนเรียกว่าเป็น “ผู้ถือหุ้น” และผู้ถือหุ้น มีความรับผิดชอบจำกัดเท่าที่ตกลงลงทุนในบริษัทเท่านั้น

4 บริษัทจำกัด

ข้อพิจารณาการจัดตั้งบริษัทจำกัด (ทำไมจึงควรจัดตั้งบริษัทจำกัด?)

(1) ความน่าเชื่อถือ

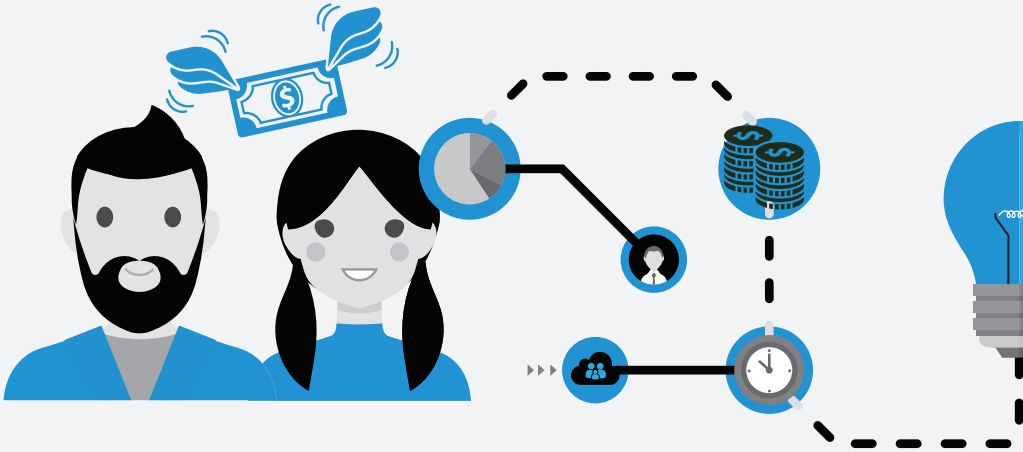
แม้ว่าการดำเนินกิจการในรูปแบบของบริษัทจะมีค่าใช้จ่ายเพื่อการปฏิบัติตามขั้นตอนตามกฎหมาย แต่ก็เพื่อให้เกิดความชัดเจนทั้งแก่ผู้ลงทุน ซึ่งเป็นเจ้าของบริษัทและบุคคลภายนอกที่ติดต่อธุรกิจกับบริษัท บริษัทจึงมีความน่าเชื่อถือแก่บุคคลภายนอก ไม่ว่าจะเป็นคู่ค้าของบริษัท เจ้าหนี้ ธนาคารหรือผู้ให้กู้ยืมเงินกับบริษัท ตลอดจนผู้ลงทุนรายใหม่ที่สนใจเข้าลงทุนในบริษัท เมื่อบริษัทมีการเพิ่มทุนเพราะบุคคลต่างๆ เหล่านี้สามารถตรวจสอบสถานะของบริษัทในด้านต่างๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นความมีตัวตน สถานะทางการเงิน ผู้ถือหุ้น ตลอดจนกรรมการบริษัท

(2) ความมั่นคงของกิจการ

บริษัทเป็นองค์กรธุรกิจที่กฎหมายต้องการให้มีชีวิตยาวนานไปได้ จนกว่าผู้ถือหุ้นผู้เป็นเจ้าของบริษัทจะประสงค์ให้เลิกบริษัท แม้ผู้ถือหุ้นจะตาย ล้มละลายหรือกลายเป็นผู้ไร้ความสามารถ บริษัทจะไม่ถูกระทบกระเทือน เมื่อบริษัทมีความมั่นคงก็เป็นการสร้างความน่าเชื่อถืออย่างหนึ่ง ให้บุคคลภายนอกอยากเข้าทำธุรกรรมด้วย เพราะบริษัทจะไม่ปิดกิจการง่ายๆ เหมือนอย่างองค์กรธุรกิจประเภทอื่น ในส่วนของผู้ลงทุน

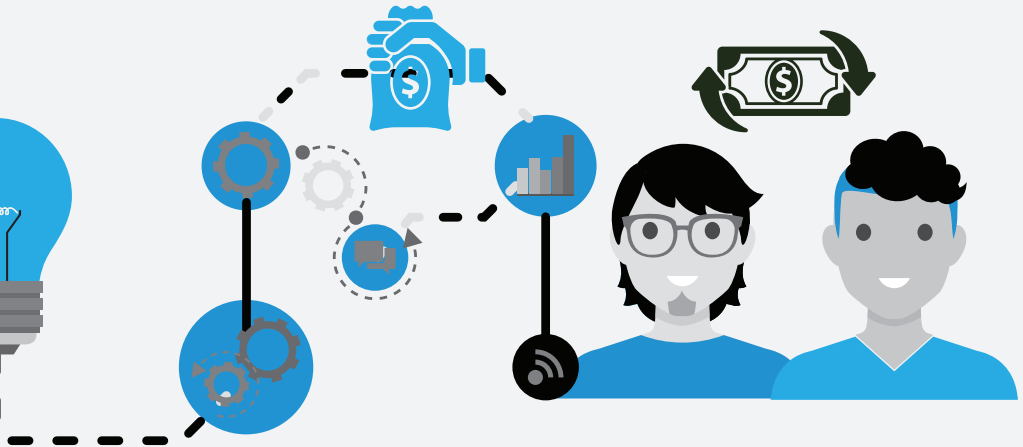

อยากลงทุนในกิจการที่มีอายุยืนยาวไม่เล็กกิจการกันได้ง่ายๆ นอกจากนี้ การบริหารงานของบริษัทเป็นอำนาจของคณะกรรมการ ซึ่งเป็นบุคคลที่ผู้ถือหุ้นแต่งตั้งขึ้นมา เมื่อผู้ถือหุ้นแต่งตั้งบุคคลที่มีความสามารถ มีความเป็นมืออาชีพก็เชื่อได้ว่าบริษัทจะเจริญเติบโตได้และสร้างความ มั่งคั่งให้แก่ผู้ถือหุ้น

(3) การลดความเสี่ยง

ความรับผิดชอบของผู้เป็นเจ้าของกิจการเป็นสิ่งที่นักลงทุนให้ความสนใจเป็นอันดับต้นๆ เพราะไม่ว่าใครก็ไม่อยากให้ตนเองต้องสิ้นเนื้อประดาตัวหรือเป็นหนี้เป็นสินเกินกว่า “**ส่วนลงทุน**” ที่ตนเองจัดสรรกันส่วนออกจากทรัพย์สินส่วนตัว เมื่อผู้ลงทุนสามารถจำกัดความเสี่ยงจากการลงทุนได้ บริษัทจึงเป็นรูปแบบองค์กรธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับผู้ลงทุนที่ให้ความสำคัญกับการจำกัดความผิดของตนเป็นอันดับแรก

(4) การระดมทุน

หากการประกอบกิจการต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก การพึ่งพาเงินทุนของผู้ลงทุนในจำนวนไม่กี่คนอาจไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานของบริษัท กฎหมายบริษัทจึงตอบสนองความต้องการเงินทุนของกิจการด้วยการไม่ผูกโยงบริษัทเข้ากับผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นเจ้าของกิจการ บริษัทมีความมั่นคง มีการดำเนินงานอย่างมีรูปแบบโดยคณะกรรมการ นอกจากนี้ ทุนของบริษัทก็ถูกแบ่งเป็นหุ้นๆ จึงง่ายต่อการจำหน่าย จ่าย โอน หรือที่เรียกว่ามี “สภาพคล่อง” มากกว่าการเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน

8 บริษัทจำกัด

คู่มือบริษัทจำกัด

(5) รองรับการเติบโตในอนาคต

แม้บริษัทจำกัดจะเป็นองค์กรธุรกิจที่มีการลงทุนไม่มากนักด้วยการระดมทุนได้จากคนที่ใกล้ชิดกัน เมื่อเปรียบเทียบกับ “บริษัทมหาชนจำกัด” ที่กฎหมายกำหนดให้บริษัทมหาชนจำกัดสามารถระดมทุนได้จากประชาชน แต่เมื่อสามารถเข้าถึงประชาชนจำนวนมากกฎหมายก็จะกำหนดกระบวนการและเงื่อนไขต่างๆ เพื่อคุ้มครองประชาชนผู้ลงทุน ดังนั้น เมื่อการลงทุนของผู้ประกอบการในขั้นต้นยังไม่ต้องการเงินทุนจำนวนมากนักแต่ก็มีแนวโน้มจะขยายกิจการให้ใหญ่โตมากขึ้นในอนาคต ดังนั้น การจัดตั้งในรูปแบบบริษัทจำกัดก็จะเอื้อต่อการเติบโตของธุรกิจที่จะแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัดในอนาคต เพราะกฎหมายบริษัทได้กำหนดรูปแบบการดำเนินงานที่กฎหมายกำหนดไว้คล้ายคลึงกับบริษัทมหาชน ไม่ว่าจะเป็นการแบ่งทุนเป็นหุ้น การมีคณะกรรมการ การประชุมผู้ถือหุ้น การรายงานประจำปี เมื่อในอนาคตบริษัทจำกัดต้องการระดมทุนจากประชาชนก็จะแปรสภาพได้ด้วยกระบวนการที่กฎหมายกำหนดไว้เฉพาะให้บริษัทจำกัดสามารถแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัดได้โดยไม่ต้องปิดบริษัทและเริ่มจัดตั้งบริษัทมหาชนขึ้นมาใหม่ซึ่งเป็นการเสียเวลาและค่าใช้จ่าย

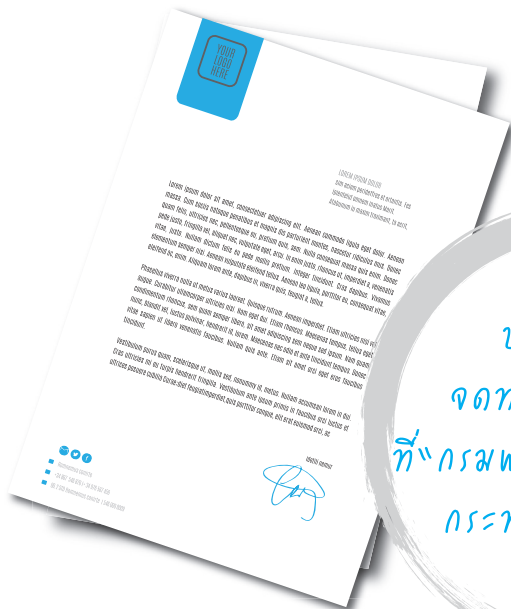
ทำไมควรจัดตั้งบริษัท ?

- 1) ความน่าเชื่อถือ
- 2) ความมั่นคง
- 3) การลดความเสี่ยง
- 4) การระดมทุน
- 5) รองรับการเติบโต
ในอนาคต

การจดทะเบียนและผลการจดทะเบียน

แม้การริเริ่มก่อตั้งบริษัทจะเกิดจากความต้องการของคู่สัญญา เพื่อดำเนินธุรกิจร่วมกันแต่บริษัทจำกัดนั้นจะยังไม่เกิดขึ้นจนกว่าจะได้มีการ จดทะเบียนจัดตั้งบริษัท ส่วนการดำเนินธุรกิจใดๆ ก่อนหน้าการจัดตั้งบริษัท ย่อมถือว่าเป็นการดำเนินธุรกิจของ “ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน”

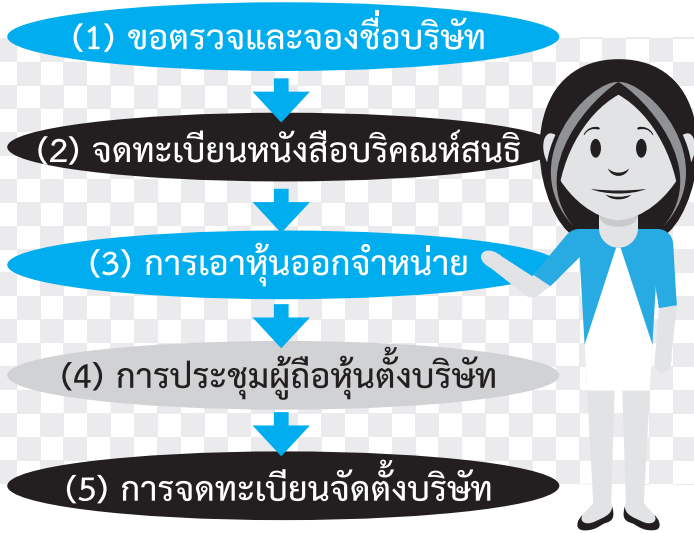

บริษัทต้อง
จดทะเบียนจัดตั้ง
ที่ "กรมพัฒนาธุรกิจการค้า
กระทรวงพาณิชย์"

12 บริษัทจำกัด

(1) กระบวนการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัด

การจัดตั้งบริษัทจำกัด มีขั้นตอนในทางปฏิบัติและตามที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

ทั้งนี้ ระยะเวลาการจัดตั้งด้วยวิธีการปกติต้องใช้ระยะเวลาอย่างน้อย 9 วัน (เนื่องจากต้องเรียกประชุมผู้ถือหุ้นตั้งบริษัทล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วัน) อย่างไรก็ตาม การจัดตั้งบริษัทอาจทำได้แล้วเสร็จภายใน 1 วัน โดยต้อง

ดำเนินการขั้นตอน (1) (3) และ (4) มาล่วงหน้าและยื่นจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทพร้อมกับการจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิ โดยการจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิและการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทต้องดำเนินการต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ในฐานะนายทะเบียน ซึ่งกำหนดแบบฟอร์มและเงื่อนไขสำหรับการจดทะเบียน ทั้งนี้ สามารถ Download ได้จาก www.dbd.go.th

(2) จำนวนผู้เริ่มก่อการและผู้ถือหุ้น

“ผู้เริ่มก่อการ” มีหน้าที่ดำเนินการจดทะเบียนเพื่อจัดตั้งบริษัท จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการในการประชุมผู้ถือหุ้นจัดตั้งบริษัท ทั้งนี้ ผู้เริ่มก่อการต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน ดังนั้น ในกรณีที่ผู้ร่วมลงทุนมีจำนวนเพียง 2 ฝ่าย ก็ต้องแต่งตั้งผู้เริ่มก่อการให้ได้ถึง 3 คน ไม่เช่นนั้นนายทะเบียนจะปฏิเสธไม่รับจดทะเบียน

เมื่อจัดตั้งบริษัทเสร็จแล้วก็ต้องมีจำนวน “ผู้ถือหุ้น” ไม่น้อยกว่า 3 คน เช่นเดียวกัน ดังนั้น ในขั้นตอนการนำหุ้นออกจำหน่ายก็ต้องมีผู้เข้าซื้อหุ้นไม่น้อยกว่า 3 คน รวมถึงเมื่อขณะดำเนินกิจการก็ต้องมีผู้ถือหุ้นไม่ต่ำกว่า 3 คน ไม่เช่นนั้นอาจเป็นเหตุให้มีการร้องขอต่อศาลเพื่อเลิกบริษัทได้

อย่างไรก็ดี ไม่มีข้อจำกัดจำนวนผู้เริ่มก่อการและผู้ถือหุ้นชั้นสูงไว้ ดังนั้น ผู้ถือหุ้นในบริษัทจะมีจำนวนมากเท่าใดก็ได้

(3) ผลการจดทะเบียน

เมื่อการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทแล้วเสร็จ บริษัทที่ถูกตั้งขึ้นใหม่ ก็จะมีความเป็นบุคคลในทางกฎหมายแยกต่างหากจากผู้ถือหุ้นที่เรียกว่า “นิติบุคคล” บริษัทที่ตั้งขึ้นใหม่มีสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบแยกต่างหากจากผู้ถือหุ้นแต่ละราย สัญญาหรือความผูกพันใดๆ ที่บริษัทได้ทำขึ้นกับบุคคลที่สามผูกพันแต่เฉพาะตัว “บริษัท” นี้เท่านั้น ไม่ก่อให้เกิดสิทธิหรือหน้าที่ใดๆ แก่ผู้ถือหุ้นโดยส่วนตัวที่จะเรียกร้องหรือต้องรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามด้วยตนเอง เช่น บริษัทได้รับใบอนุญาตการดำเนินกิจการหนึ่ง ผู้ร่วมลงทุนในฐานะผู้ถือหุ้นจะไม่สามารถอ้างสิทธิในใบอนุญาตดังกล่าวได้ หรือเจ้าหน้าที่ของบริษัทไม่สามารถฟ้องร้องหรือเรียกร้องให้ผู้ถือหุ้นต้องรับผิดชอบในหนี้ตามสัญญาของบริษัท

นอกจากนี้ ข้อความใดๆ ที่ระบุอยู่ในเอกสารจัดตั้งบริษัทที่แจ้งบันทึกแก่นายทะเบียนให้ถือว่าประชาชนได้รับรู้แล้ว ดังนั้น จึงไม่สามารถกล่าวอ้างความไม่รู้ในข้อมูลดังกล่าวเพื่อปกป้องประโยชน์ตนเอง เช่น นายหนึ่งอ้างว่าตนเองเป็นกรรมการของบริษัท A มีอำนาจเข้าทำสัญญาผูกพันบริษัทเข้าทำสัญญาซื้อขายกับนายสอง เช่นนี้นายสองไม่สามารถเรียกร้องให้บริษัทต้องปฏิบัติตามสัญญาเนื่องจากนายหนึ่งไม่ได้เป็นกรรมการมีอำนาจทำสัญญาในนามบริษัทและนายสองไม่สามารถอ้างได้ว่าตนเองไม่รู้ว่านายหนึ่งไม่ใช่กรรมการบริษัทเพื่อให้บริษัทต้องทำตามสัญญา

(4) หนังสือบริคณห์สนธิ

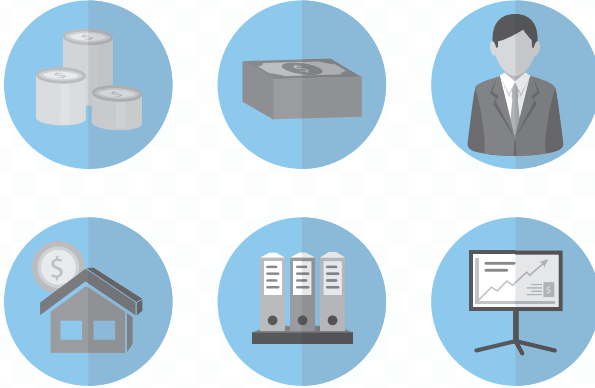
เป็นเอกสารที่สำคัญเพื่อการจัดตั้งบริษัทมีรายละเอียด ชื่อ ที่อยู่ และ วัตถุประสงค์ของบริษัท จำนวนทุนบริษัท จำนวนหุ้น มูลค่าหุ้น ชื่อผู้ริเริ่ม ก่อการซึ่งต้องมีจำนวนตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ทั้งนี้ นายทะเบียนมีแบบฟอร์ม บอจ.2 ไว้ให้สำหรับการจดทะเบียนโดยเฉพาะ

(5) ข้อบังคับบริษัท

เป็นเอกสารที่ระบุนโยบายหรือกติการะหว่างผู้ถือหุ้นด้วยกัน ในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับสิทธิของผู้ถือหุ้นและการจัดการงานของบริษัท ซึ่งในทางธุรกิจจะประกอบด้วยข้อตกลงเกี่ยวกับเรื่อง ดังต่อไปนี้

- (1) หุ้นและผู้ถือหุ้น
- (2) กรรมการ
- (3) การประชุมผู้ถือหุ้น
- (4) งบดุล
- (5) เงินปันผลและเงินสำรอง
- (6) ผู้ชำระบัญชี

ทั้งนี้ ข้อบังคับ**ไม่**เป็นเอกสารที่บังคับให้ต้องมีเพื่อการจดทะเบียน เพราะกติกาดำเนินงานต่างๆ ของบริษัทใช้ตามที่กฎหมายกำหนดได้ แต่ในทางปฏิบัติบริษัทมักจัดทำให้มีข้อบังคับเป็นของตนเองและต้องนำไปจดทะเบียนเพื่อให้บุคคลในบริษัทและบุคคลภายนอกได้รับทราบกติกา

หรือข้อตกลงการบริหารจัดการงานของบริษัท นอกจากนี้ แม้กฎหมายจะกำหนดกติกาต่างๆ ไว้แล้ว แต่ผู้ร่วมลงทุนอาจตกลงให้แตกต่างกันที่กฎหมายกำหนดในบางเรื่องก็ได้ ทั้งนี้ ความแตกต่างในเรื่องหนึ่งๆ นั้น ย่อมตกลงได้ตราบเท่าที่ไม่ลดมาตรฐานที่กฎหมายกำหนดให้เพื่อคุ้มครองสิทธิพื้นฐานของผู้ถือหุ้น เช่น กฎหมายจะกำหนดให้ต้องมีการประชุมใหญ่ (ประชุมผู้ถือหุ้น) ทุกอรอบระยะเวลา 12 เดือน ผู้ร่วมลงทุนทั้งหลายอาจตกลงกันให้มีการประชุมใหญ่มากกว่า 1 ครั้งได้ แต่กำหนดให้ต้องมีหนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้นและประกาศในหนังสือพิมพ์เช่นนี้ย่อมทำไม่ได้

สิ่งที่ทำมาลงในกิจการ

(เอาอะไรมาลงทุนในบริษัทจำกัดได้บ้าง?)

การชำระค่าหุ้นกฎหมายกำหนดให้เรียกเก็บตั้งแต่ครั้งแรกหลังการประชุมจัดตั้งบริษัทตามที่ได้มีการจองซื้อไว้แต่ก่อนการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท ทั้งนี้ แม้กฎหมายจะกำหนดให้การชำระค่าหุ้นครั้งแรกไม่จำเป็นต้องเต็มจำนวน เพียงแต่ต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของราคาหุ้นที่จัดไว้ แต่ในทางปฏิบัติบริษัทจำกัด โดยที่ประชุมจัดตั้งบริษัทมักเรียกเก็บค่าหุ้นครบหมดทั้งจำนวนเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการทวงถามค่าหุ้นที่ค้างชำระในอนาคต

ทั้งนี้ แม้ผู้ลงทุนมักชำระค่าหุ้นด้วย “เงิน” เนื่องจากง่ายต่อการคิดคำนวณมูลค่าเพื่อการชำระค่าหุ้น แต่ในที่ประชุมจัดตั้งบริษัทก็อาจตกลงกันชำระค่าหุ้นเป็น “ทรัพย์สิน” อย่างอื่น โดยตีราคาคำนวณทรัพย์สินที่จะนำมาชำระเป็นค่าหุ้นให้แก่บริษัทให้ชัดเจนโดยความเห็นชอบของผู้ร่วมลงทุนทุกฝ่ายในการประชุม ทรัพย์สินที่นำมาชำระอาจเป็นได้ เช่น ที่ดิน อาคาร เครื่องจักร ลิขสิทธิ์ ซึ่งอาจเป็นการโอนกรรมสิทธิ์ หรือเพียงการให้ใช้ในระยะเวลาที่กำหนดก็ได้

ทุนที่ใช้ลงทุน ในบริษัท ได้แก่

1. เงิน
2. ทรัพย์สิน
(ให้กรรมสิทธิ์/ให้ใช้)
3. แรงงาน

สิทธิของผู้ถือหุ้น (เจ้าของบริษัทมีสิทธิอะไรบ้าง?)

แม้ผู้ถือหุ้นจะเป็นเจ้าของบริษัท แต่ผู้ถือหุ้นมีเพียงอำนาจที่ใช้ผ่านที่ประชุมผู้ถือหุ้น (ที่ประชุมใหญ่) ด้วยสถานะเป็นผู้ถือหุ้นแต่เพียงอย่างเดียว ไม่ทำให้มีสิทธิเข้าไปบริหารจัดการงานในบริษัทได้โดยตรง เนื่องจากกฎหมายบริษัท

กำหนดให้หน้าที่การบริหารงานและการใช้อำนาจตัดสินใจเป็นของ “คณะกรรมการ” บริษัท ซึ่งแต่งตั้งโดยที่ประชุมผู้ถือหุ้น อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงที่ประชุมผู้ถือหุ้นก็ยังคงมีอำนาจสูงสุดเพื่อตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญๆ หรือเรื่อง que เห็นว่าสำคัญ โดยกำหนดให้คณะกรรมการต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ก็ยอมได้ ทั้งนี้ สิทธิที่สำคัญของผู้ถือหุ้นตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่

(1) สิทธิออกเสียงในที่ประชุมใหญ่ในเรื่องสำคัญ เช่น

- การแต่งตั้งและถอดถอนกรรมการ
- การแต่งตั้งผู้สอบบัญชี
- การเพิ่มทุน
- การลดทุน
- การควบรวมบริษัท
- การเลิกบริษัท

(2) สิทธิควบคุมการดำเนินงานของบริษัท

(3) สิทธิได้รับเงินปันผล

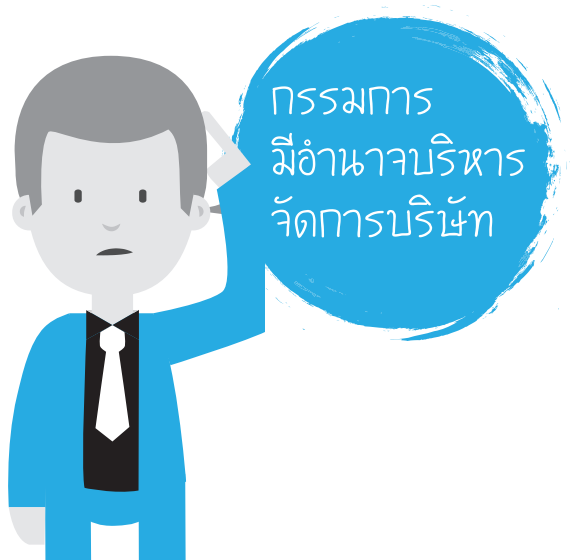
(4) สิทธิเรียกให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญ

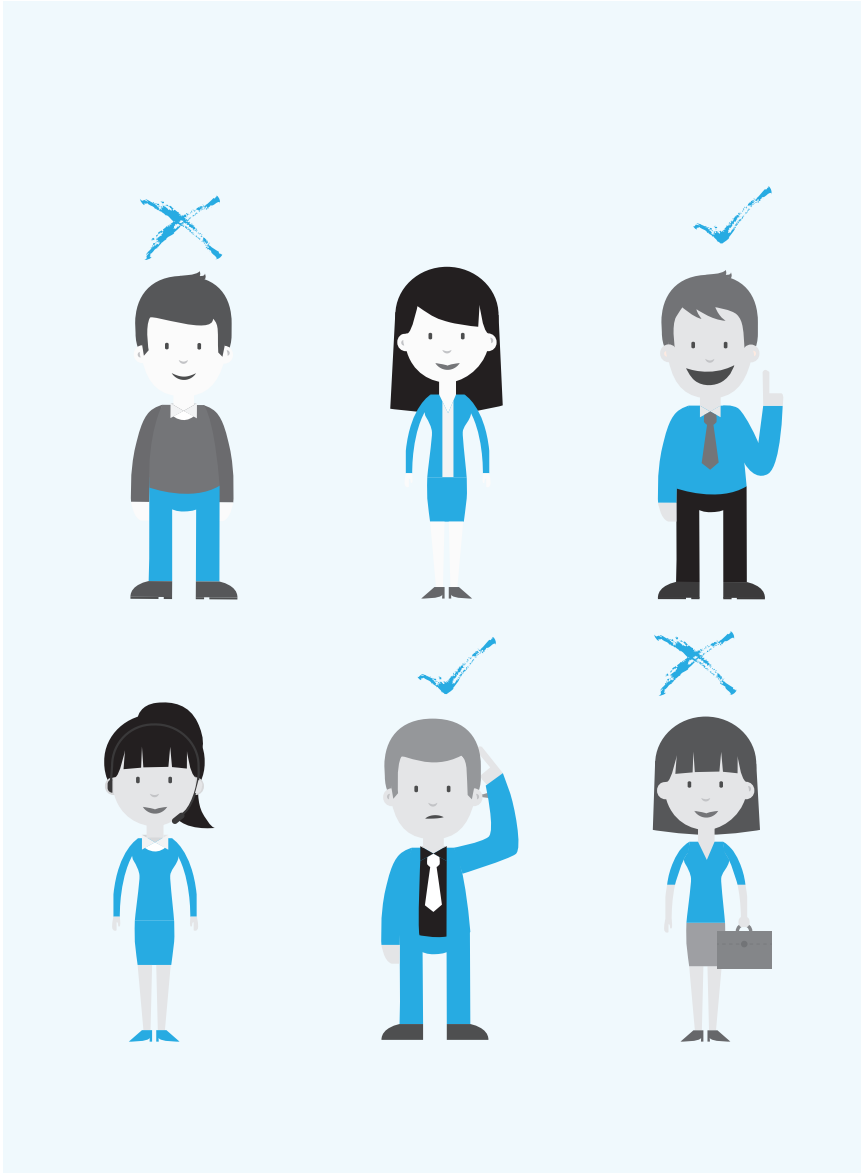
(5) สิทธิตรวจดูรายงานการประชุมกรรมการและรายงานการประชุมผู้ถือหุ้น

อำนาจจัดการ

(ใครมีอำนาจควบคุมจัดการบริษัทจำกัด)

กฎหมายกำหนดให้อำนาจบริหารจัดการและการตัดสินใจเป็นของ “คณะกรรมการ” บริษัท ดังนั้น ในความเป็นจริงผู้ลงทุนจึงต้องพิจารณาเรื่องนี้เป็นสำคัญตั้งแต่เริ่มแรก หากต้องการสงวนอำนาจควบคุมจัดการบริษัทไว้เป็นของตนเอง ผู้ถือหุ้นอาจแต่งตั้งตนเองเป็นกรรมการบริษัท หรือแต่งตั้งบุคคลที่ตนเองไว้วางใจให้ใช้อำนาจตัดสินใจเป็นกรรมการบริษัท

1) กรรมการบริษัท

กฎหมายกำหนดให้เฉพาะแต่กรรมการเท่านั้นที่มีอำนาจบริหารจัดการบริษัท ทั้งนี้ “**จำนวนกรรมการ**” บริษัทจะมีเท่าใดก็เป็นตามที่ตกลงในที่ประชุมผู้ถือหุ้นกำหนด แต่จำนวนกรรมการบริษัทซึ่งผู้ถือหุ้นประสงค์ให้เป็นฝ่ายใช้อำนาจจัดการแทนตนถือเป็นข้อพิจารณาที่สำคัญ จึงต้องตกลงกันระหว่างผู้ถือหุ้นทุกฝ่ายให้ชัดเจนตั้งแต่การทำสัญญาระหว่างผู้ถือหุ้น (อธิบายเพิ่มเติมในเรื่อง “**สัญญาระหว่างผู้ถือหุ้น**”) ในลำดับแรก เพื่อรักษาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นแต่ละคน

นอกจากนี้ การตัดสินใจดำเนินการใดๆ ต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมคณะกรรมการ โดยทั่วไปการลงมติในที่ประชุมกรรมการให้ใช้ “**เสียงข้างมาก**” เว้นแต่ข้อบังคับบริษัทจะกำหนดเป็นอย่างอื่น เช่น ต้องได้คะแนนเสียง 2 ใน 3 หรือ 3 ใน 4 ของจำนวนกรรมการทั้งหมด ก็ย่อมได้ ทั้งนี้ กรณีที่คะแนนเสียงเท่ากันก็ให้ผู้เป็นประธานเป็นผู้ออกเสียงชี้ขาด

ทั้งนี้ ในการประชุมกรรมการ กรรมการแต่ละคนต้องเข้าประชุมด้วยตนเองเท่านั้น กรรมการไม่สามารถมอบอำนาจให้บุคคลอื่นเข้าประชุมแทนตนเพราะกฎหมายถือเป็นเรื่องเฉพาะตัวที่กรรมการจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยตนเอง

กรรมการ
ต้องเข้าประชุม
คณะกรรมการบริษัท
ด้วยตนเอง

อย่างไรก็ดี กรรมการบริษัทอาจไม่ดำเนินงานด้วยตนเอง โดยมอบหมายหรือกำหนดให้มี “ฝ่ายปฏิบัติการ” หรือผู้บริหารทำหน้าที่บริหารจัดการบริษัทโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริษัทที่มีขนาดใหญ่ มีลูกจ้างมาก

2) หน้าที่และความรับผิดชอบของกรรมการบริษัท

กรรมการเป็น “ตัวแทน” ของบริษัท ดังนั้น กรรมการจึงต้องดำเนินการและตัดสินใจไปในทางที่เป็นประโยชน์แก่บริษัทและต้องเห็นแก่ประโยชน์ของบริษัทเป็นสำคัญ ดังนี้

(1) การดำเนินการภายในกรอบวัตถุประสงค์

ในขณะที่จัดตั้งบริษัทผู้ร่วมลงทุนทั้งหลายย่อมมีวัตถุประสงค์การจัดตั้งที่ชัดเจน เช่น ตกกลงกันทำร้านอาหาร ตกกลงกันร่วมกันสร้าง application บนมือถือ เป็นต้น หรือในทางกฎหมายเรียกว่า “วัตถุประสงค์” หมายถึงความมุ่งหมายของผู้ร่วมลงทุนในการจัดตั้งบริษัท ก็เป็นข้อมูลที่สำคัญในรายการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท ทั้งนี้ วัตถุประสงค์จึงเป็น “กรอบ” หรือ “ข้อจำกัด” ของบริษัทและของกรรมการในการดำเนินกิจการ หากการดำเนินงานไม่ได้อยู่ในกรอบหรืออยู่ในวัตถุประสงค์ บริษัทย่อมทำไม่ได้ เช่น วัตถุประสงค์คือการทำร้านอาหาร บริษัทหรือกรรมการไม่สามารถเอาเงินทุนของบริษัทหรือเข้าทำสัญญาในธุรกิจอื่น เช่น ลงทุน

ในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ร้านขายเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย หากกรรมการดำเนินการนอกวัตถุประสงค์ที่ย่อมไม่ผูกพันบริษัทและกรรมการนั้น ต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัวในทางปฏิบัติเมื่อบริษัทจะเข้าทำสัญญาหรือธุรกรรมใดๆ คู่สัญญาอีกฝ่ายมักตรวจสอบเอกสารจัดตั้งบริษัท หรือขอหนังสือรับรองบริษัทเพื่อให้มั่นใจว่าบริษัทและกรรมการนั้นมีอำนาจเข้าทำสัญญาด้วยหรือไม่

ทั้งนี้ การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ ย่อมรวมถึงกิจการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์หรือจำเป็นเพื่อการดำเนินงานของบริษัท ตามวัตถุประสงค์ เช่น การทำธุรกิจร้านอาหาร บริษัทต้องดำเนินการจ้างลูกจ้าง เช่าอาคารหรือพื้นที่เพื่อตั้งร้านอาหาร การกู้ยืมเงินเท่าที่จำเป็นเพื่อใช้ดำเนินงานร้านอาหาร การฟ้องคดีกับลูกหนี้ของบริษัท เป็นต้น

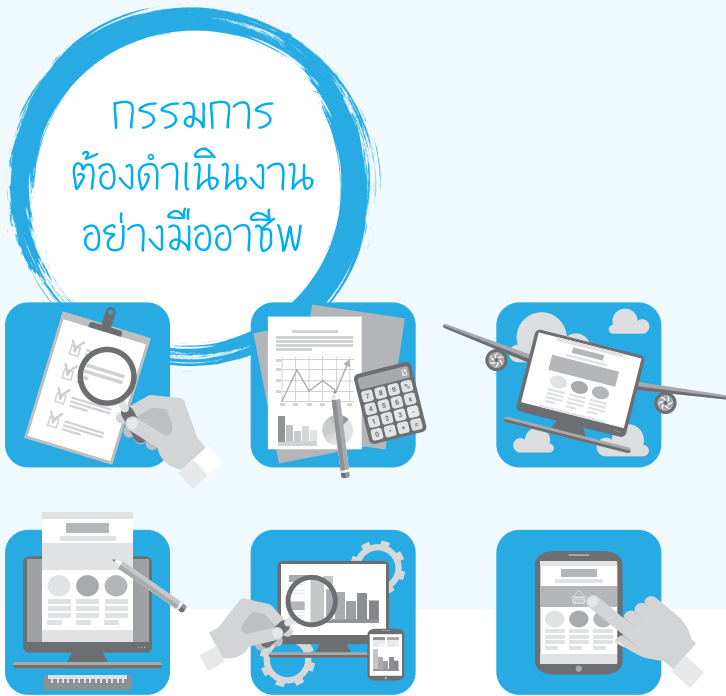

วัตถุประสงค์
คือกรอบ
การดำเนินกิจการ
ของบริษัท

(2) การใช้ความระมัดระวัง

กรรมการต้องตัดสินใจและดำเนินงานด้วยความระมัดระวัง ทั้งนี้ มาตรฐานของความระมัดระวังของกรรมการนั้นอยู่ในระดับเดียวกันกับผู้ประกอบกิจการหรือมีอาชีพ หมายความว่า แม้กรรมการจะมีนิสัยส่วนตัวเลินเล่อ ไม่รอบคอบ แต่เมื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการก็ต้องมีความระมัดระวัง การตัดสินใจดำเนินการใดต้องตรวจสอบข้อมูลให้ถี่ถ้วนเสียก่อน หากกรรมการไม่ใช้ความระมัดระวังและก่อให้เกิดความเสียหายแก่บริษัทกรรมการนั้นต้องรับผิดชอบต่อบริษัท

อย่างไรก็ดี หากกรรมการใช้ความระมัดระวังตามมาตรฐานที่กล่าวมา แม้ผลของการตัดสินใจและการดำเนินงานดังกล่าวจะไม่เป็นผลดีแก่กิจการหรือก่อให้เกิดความเสียหาย เช่น บริษัทขาดทุน ลูกหนี้ผิดสัญญาไม่ชำระราคาสินค้า กรรมการก็ไม่ต้องรับผิดกับบริษัทเพราะถือว่าได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเหมาะสมแล้ว ดังนี้ จะเห็นได้ว่าการเลือกและแต่งตั้งกรรมการจึงมีความสำคัญมาก ผู้ถือหุ้นจึงควรเลือกบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เพื่อให้การดำเนินงานของบริษัทเป็นไปอย่างมีอาชีพ

(3) ความซื่อสัตย์สุจริต

กรรมการต้องตัดสินใจและดำเนินงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โดยให้ความสำคัญกับประโยชน์ของบริษัทมาเป็นลำดับแรก และการดำเนินงานและตัดสินใจนั้น ต้อง **“เพื่อประโยชน์ของบริษัทเป็นสำคัญ”**

ข้อพิจารณาเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตจะเกิดประเด็นถกเถียงและเกิดข้อพิพาทกันได้เมื่อการตัดสินใจและดำเนินงานนั้นมีประโยชน์ส่วนตัวของกรรมการรวมอยู่ด้วย ที่เรียกว่ามี **“ความขัดแย้งกันซึ่งผลประโยชน์”** เช่น กรรมการตัดสินใจซื้อวัตถุดิบจำพวกเนื้อสัตว์เพื่อใช้กิจการร้านอาหารจากโรงงานเนื้อสัตว์ที่กรรมการนั้นเป็นเจ้าของเองหรือธุรกิจครอบครัวของกรรมการนั่นเอง หรือกรรมการตัดสินใจขายสินค้าให้แก่ร้านค้าปลีกที่กรรมการนั้นเป็นเจ้าของกิจการ เป็นต้น

นอกจากนี้ กฎหมายห้ามกรรมการค้าขายแข่งขันกับกิจการของบริษัท กล่าวคือ **ห้าม**ไม่ให้กรรมการประกอบกิจการที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

(ก) เป็นกิจการประเภทเดียวกัน เช่น กิจการร้านอาหารเหมือนกัน กิจการสร้าง application บนมือถือเหมือนกัน และ

(ข) เป็นการค้าขายแข่งขันกับบริษัท กล่าวคือ แม้กิจการของกรรมการนั้นอาจจะเหมือนกันแต่ต้องมีลักษณะที่แข่งขันกับบริษัทด้วย เช่น แม้เป็นกิจการร้านอาหารเหมือนกันแต่เปิดอยู่คนละจังหวัด ประเภทอาหารแตกต่างกัน เช่นนี้ก็ไม่เข้าลักษณะต้องห้าม กรรมการสามารถดำเนินการได้

ทั้งนี้ ข้อห้ามของกรรมการในการประกอบกิจการที่เป็นการแข่งขันกับบริษัทไม่จำกัดให้ต้องเป็นกิจการของกรรมการเท่านั้น แต่รวมถึงกิจการของบุคคลอื่นด้วย เช่น เป็นกิจการของครอบครัว (กงสี) เป็นกิจการของเพื่อนสนิท เป็นกิจการของญาติ เป็นกิจการของผู้มีฐานะที่ต้องการให้กรรมการมาช่วยบริหารงาน เป็นต้น

อย่างไรก็ดี เห็นได้ว่ากฎหมายไม่ได้ห้ามกรรมการเข้าทำสัญญากับบริษัททั้งหมด เพราะการเข้าสัญญากับบริษัทอาจเป็นผลดีแก่บริษัทเอง เช่น วัตถุดิบที่บริษัทต้องสั่งซื้อมีแต่กิจการของกรรมการนั่นเอง เป็นผู้ขายรายเดียวในท้องถิ่น หรือราคาขายของกิจการส่วนตัวของกรรมการมีราคาถูก หรือในกรณีห้ามไม่ให้กรรมการประกอบกิจการแข่งขัน อาจเป็นปัญหาในทางปฏิบัติที่กรรมการนั้นประกอบกิจการนั้นอยู่เดิมแต่ต้น และเพราะกรรมการนั้นมีประสบการณ์จึงชวนมาเป็นกรรมการบริษัท ดังนั้น กรรมการทำกิจการแข่งขันกับบริษัทได้แต่ต้องได้รับความยินยอมจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นก่อน ทั้งนี้ หากสงสัยเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตและอาจก่อให้เกิดความไม่ลงรอยกันได้ กรรมการควรเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นแก่บริษัททั้งหมดและขอความยินยอมเป็นหนังสือจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาความขัดแย้งในภายหลัง

กรรมการต้องดำเนินงาน
โดยเห็นแก่ประโยชน์
ของบริษัทก่อน
และเพื่อประโยชน์สูงสุด
ของบริษัท

(4) จัดทำเอกสารและการดำเนินการทางทะเบียน

กรรมการมีหน้าที่จัดทำเอกสาร รายงานสถานะของบริษัท ตลอดจน การเปลี่ยนแปลงรายละเอียดที่สำคัญของบริษัทที่เคยจดทะเบียนไว้ ซึ่งหากกรรมการละเลยไม่ดำเนินการ บริษัทและกรรมการย่อมมีความผิดตาม กฎหมาย ดังนี้

1. **การจัดทำสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้น** โดยบันทึกข้อมูลผู้ถือหุ้น จำนวนหุ้น การเข้าออกจากการเป็นผู้ถือหุ้น ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงรายละเอียด ต่างๆ และต้องเก็บไว้ที่บริษัทเพื่อให้ผู้ถือหุ้นสามารถตรวจสอบได้
2. **การทำใบหุ้น** ให้แก่ผู้ถือหุ้นที่มีรายละเอียดตามที่กฎหมายกำหนด
3. **การจัดประชุมผู้ถือหุ้น** ให้เป็นไปตามกระบวนการที่กฎหมาย กำหนด และจัดทำรายงานการประชุมผู้ถือหุ้นและเก็บไว้ที่บริษัทเพื่อให้ บุคคลที่เกี่ยวข้องตรวจสอบได้
4. **การจัดส่งสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นให้แก่นายทะเบียน** อย่างน้อย ปีละ 1 ครั้งและไม่ช้ากว่า 14 วันนับแต่วันประชุมสามัญผู้ถือหุ้น

5. การนัดประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้นทันที เมื่อบริษัทขาดทุนเกินครึ่งหนึ่งของทุนจดทะเบียน หรือภายใน 30 วันเมื่อผู้ถือหุ้นที่ถือหุ้นจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ร้องขอให้เรียกประชุม

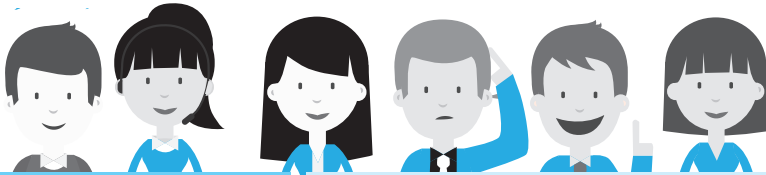
6. การจัดให้มีผู้สอบบัญชี เพื่อตรวจสอบงบการเงิน และส่งงบการเงิน ที่ได้รับการตรวจสอบส่งให้แก่ผู้ถือหุ้นเพื่ออนุมัติในการประชุมผู้ถือหุ้น ภายใน 4 เดือนนับตั้งแต่วันที่ปิดบัญชีและจัดเก็บไว้ที่บริษัท

7. การจัดทำบัญชี ดังนี้

- การจัดทำบัญชีรายวัน บัญชีแยกประเภท บัญชีสินค้า และบัญชีประเภทอื่นที่จำเป็น
- การจัดให้มีผู้ทำบัญชี ทำหน้าที่รับผิดชอบจัดทำบัญชีของบริษัท
- การจัดให้มีเอกสารต่างๆ ที่ประกอบการลงบัญชีเพื่อให้ผู้ทำบัญชีจัดทำบัญชีได้ตามมาตรฐานทางการเงิน
- ปิดบัญชีครั้งแรกภายใน 12 เดือนนับแต่เริ่มทำบัญชี และปิดบัญชีในรอบ 12 เดือนนับแต่วันปิดบัญชีครั้งก่อน
- การจัดทำงบการเงิน ได้แก่ งบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุน หมายเหตุประกอบงบการเงิน และงบการเงินเปรียบเทียบกับปีก่อน
- การส่งงบการเงินด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (DBD e-filing) ภายใน 1 เดือนนับแต่วันที่งบการเงินได้รับอนุมัติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น
- การเก็บรักษาบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีไว้ที่บริษัทเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี

8. การเปลี่ยนแปลงรายการทางทะเบียน

เมื่อบริษัทมีการเปลี่ยนแปลงข้อตกลงหรือข้อมูลใดๆ ที่เคยจดทะเบียนไว้ก่อน กรรมการมีหน้าที่ต้องแจ้งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวให้นายทะเบียนทราบ ดังนี้

เพิ่มทุน/ลดทุน

- มติพิเศษ
- ภายใน 14 วัน นับจากวันที่ลงมติ

แก้ไขข้อบังคับบริษัท

- ภายใน 14 วัน นับจากวันที่ลงมติ

กรรมการ เข้า -ออก

- ภายใน 14 วัน นับจากวันที่มีการเปลี่ยนแปลง

ที่ประชุมผู้ถือหุ้น

แม้ผู้ถือหุ้นจะไม่มีอำนาจบริหารจัดการงานของบริษัทโดยตรง แต่กฎหมายบริษัทก็กำหนดให้สิทธิผู้ถือหุ้นบางประการเพื่อควบคุมบริษัท โดยสิทธิผู้ถือหุ้นที่สำคัญคือ “สิทธิออกเสียง” ในที่ประชุมผู้ถือหุ้น (ที่ประชุมใหญ่) เพื่อคอยกำกับกับการดำเนินงานของกรรมการซึ่งกฎหมายบริษัทได้กำหนดให้เฉพาะแต่เรื่องสำคัญๆ ต้องเป็นที่ประชุมใหญ่เท่านั้นที่มีอำนาจตัดสินใจ

1) การประชุมผู้ถือหุ้น แบ่งออกได้เป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

(1) การประชุมสามัญครั้งแรก

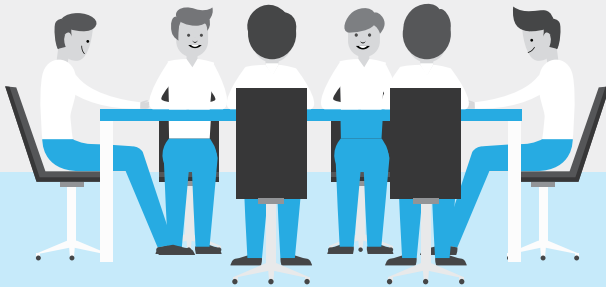
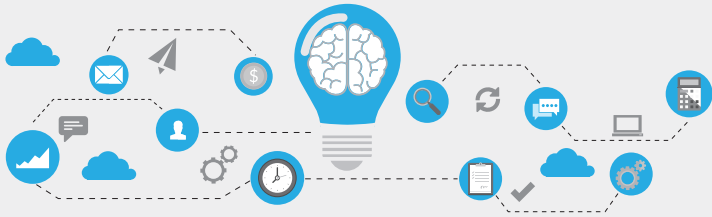
(2) การประชุมสามัญผู้ถือหุ้น

(3) การประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้น

(1) **การประชุมสามัญครั้งแรก** เมื่อบริษัทได้จัดตั้งภายใน 6 เดือน กรรมการต้องจัดให้มีการประชุมผู้ถือหุ้นครั้งแรก เพื่อให้ผู้ถือหุ้นได้รับทราบความเป็นไปและการดำเนินงานของบริษัท

(2) **การประชุมสามัญผู้ถือหุ้น** หลังจากการประชุมสามัญครั้งแรก กรรมการต้องจัดให้มีการประชุมผู้ถือหุ้นอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ทั้งนี้ ผู้ถือหุ้นการกำหนดในข้อบังคับให้บริษัทมีการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นมากกว่า 1 ครั้งก็ได้

วัตถุประสงค์ของการประชุมผู้ถือหุ้นประจำปีเพื่อให้ผู้ถือหุ้นได้รับทราบความเป็นไปของบริษัท ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติการประชุมสามัญมักกำหนดให้มีขึ้นหลังจากสิ้นสุดรอบปีทางการบัญชี เพื่อให้ที่ประชุมอนุมัติงบการเงิน และรายงานของผู้สอบบัญชี การพิจารณาจ่ายเงินปันผล รวมถึงการแต่งตั้งกรรมการใหม่แทนกรรมการที่หมดวาระ และผู้สอบบัญชีของบริษัท

(3) การประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้น เป็นการประชุมผู้ถือหุ้นที่ไม่สามารถรอให้ถึงการประชุมสามัญผู้ถือหุ้น เนื่องจากเป็นเรื่องสำคัญเร่งด่วน ซึ่งอาจเป็นคณะกรรมการมีความเห็นว่าควรให้เรียกประชุม หรือผู้ถือหุ้นที่ถือหุ้นจำนวนตั้งแต่ 1 ใน 5 ของหุ้นทั้งหมดขอให้เรียกประชุม เช่น บริษัทมีแผนขยายกิจการ บริษัทมีแผนเพิ่มทุน บริษัทจะเข้าทำสัญญาที่มีมูลค่ามาก หรือสถานะทางการเงินหรือผลประกอบการในระหว่างปีไม่ดี เป็นต้น

นอกจากนี้ กรณีที่บริษัทขาดทุนเกินกว่าครึ่งหนึ่งของทุนจดทะเบียน

“กฎหมาย” กำหนดให้กรรมการต้องเรียกประชุมผู้ถือหุ้นทันที

2) รูปแบบของการประชุม กฎหมายกำหนดขั้นตอนและรูปแบบการประชุมไว้อย่างชัดเจนให้บริษัทและกรรมการต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดในเรื่องดังต่อไปนี้ ไม่เช่นนั้นผู้ถือหุ้นอาจขอให้ศาลเพิกถอนมติที่ประชุมที่ไม่ถูกต้องตามรูปแบบที่กฎหมายกำหนดได้

3) การลงมติในการประชุมผู้ถือหุ้น โดยทั่วไปกฎหมายกำหนดให้ใช้คะแนนเสียงข้างมากของผู้ถือหุ้นที่เข้าประชุมหรือที่เรียกว่า “มติธรรมดา”

กรณีที่เป็นเรื่องสำคัญอันกระทบต่อสิทธิพื้นฐานของผู้ถือหุ้น กฎหมายกำหนดให้ต้องได้ “มติพิเศษ” คือต้องได้คะแนนเสียงเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของผู้ถือหุ้นที่มาประชุม ได้แก่

- การเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อความในหนังสือบริคณห์สนธิ
- การเพิ่มทุน
- การลดทุน
- การเลิกบริษัท
- การควบบริษัท
- การแปรสภาพบริษัทจากบริษัทจำกัดเป็นบริษัทมหาชนจำกัด

อย่างไรก็ดี แม้ปัจจุบันเทคโนโลยีมีความก้าวหน้ามาก การติดต่อสื่อสารสามารถทำได้แม้โดยระยะทางที่เรียกว่า teleconference แต่กฎหมายยังไม่รับรองให้สามารถทำได้ การประชุมผู้ถือหุ้นต้องมีการจัดประชุมกันจริง ผู้ถือหุ้นต้องได้เข้าประชุมด้วยตนเองหรือมอบฉันทะให้บุคคลอื่นเข้าประชุมแทนตน

เงินปันผล

การจ่ายเงินปันผลทำได้เฉพาะในกรณีที่บริษัทมีกำไรเท่านั้น ดังนั้น หากผลประกอบการของบริษัทขาดทุนก็จะให้มีการจ่ายเงินปันผลไม่ได้ นอกจากนี้ ในกรณีที่ผลประกอบการในปีที่ผ่านมาบริษัทประสบภาวะขาดทุน แม้ในปีต่อมาบริษัทมีกำไรเช่นนี้บริษัทก็อาจจะยังจ่ายเงินปันผลไม่ได้ หากกำไรที่เกิดขึ้นในปีหลังล้างขาดทุนได้ไม่หมด ผู้ถือหุ้นจึงอาจได้รับจ่ายเงินปันผลเฉพาะในกรณีที่บริษัทมีกำไรจริงๆ เท่านั้น

นอกจากนี้ การจ่ายเงินปันผลของบริษัทต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ในการประชุมสามัญผู้ถือหุ้น ทั้งนี้ ผู้ถือหุ้นอาจไม่ได้รับจ่ายเงินปันผล แม้บริษัทมีกำไร หากที่ประชุมผู้ถือหุ้นไม่มีมติจ่ายเงินปันผล ในทางกลับกัน ในกรณีที่บริษัทมีกำไรในระหว่างปีมาก คณะกรรมการก็อาจอนุมัติจ่ายเงินปันผลระหว่างปีได้

สัญญาระหว่างผู้ถือหุ้น

แม้กฎหมายกำหนดสิทธิ หน้าที่ของผู้ถือหุ้นและกรรมการ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างกันของผู้ถือหุ้นและกรรมการไว้แล้ว อย่างไรก็ตาม ผู้ถือหุ้นทั้งหลายอาจตกลงให้แตกต่างไปจากที่กฎหมายกำหนดในบางเรื่องก็ได้ เช่น การลงมติในที่ประชุมใหญ่ให้ใช้คะแนนเสียงข้างมาก เว้นแต่จะเป็นเรื่องที่กฎหมายกำหนดไว้ชัดเจนว่าต้องใช้มติพิเศษ ผู้ถือหุ้นอาจตกลงกันให้บางเรื่องที่พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญ แม้กฎหมายไม่กำหนดให้ต้องใช้มติพิเศษก็ต้องให้ได้รับมติพิเศษหรือมติเป็นเอกฉันท์ก็ย่อมได้

นอกจากนี้ ในทางธุรกิจเพื่อให้เกิดความชัดเจน แน่นนอนและเป็นไปตามความประสงค์ของผู้ร่วมลงทุน แต่ละฝ่ายอาจตกลงกันก่อนจัดตั้งบริษัทที่เรียกว่า “สัญญาระหว่างผู้ถือหุ้น” (Shareholder Agreement) เนื่องจากกฎหมายในบางเรื่องอาจไม่เป็นไปตามความประสงค์ของผู้ร่วมลงทุน เพื่อให้เกิดความตกลงกันและความเข้าใจของผู้ร่วมลงทุนทุกฝ่ายถูกต้องตรงกัน และผูกพันให้ผู้ร่วมลงทุนทุกฝ่ายในฐานะคู่สัญญาต้องปฏิบัติตามต่อไป

ทั้งนี้ สถานะของสัญญาร่วมลงทุนในทางกฎหมายเป็นเพียงสัญญา ระหว่างผู้ถือหุ้นที่ผูกพันกันดังเช่นสัญญาทั่วไป ดังนั้น หากผู้ถือหุ้นทั้งหลาย ต้องการให้สัญญาระหว่างผู้ถือหุ้นบังคับได้ไม่เพียงแต่ “ผู้ถือหุ้น” แต่ประสงค์ ให้มีสภาพบังคับแก่ “บริษัท” ซึ่งรวมถึง “บุคคลภายนอก” ที่ควรต้องได้รับความ ตกลงของผู้ถือหุ้นของบริษัท ในทางปฏิบัติจึงต้องนำความตกลงต่างๆ ระบุไว้ใน “ข้อบังคับบริษัท”

การเลิกบริษัท

การเลิกบริษัทอาจเกิดขึ้นเพราะได้มี “ข้อตกลง” กันไว้แต่ต้น การเลิกกันด้วย กรณีนี้บริษัทจะเลิกทันที

1. เมื่อข้อบังคับได้กำหนดเหตุที่จะเลิกกันได้ เช่น ตกลงว่าหากบริษัทไม่มีกำไรในระยะเวลา 2 ปี ให้เลิกบริษัท หรือเมื่อผู้ถือหุ้นคนสำคัญลาออก

2. เมื่อกำหนดกันตั้งแต่ตอนจัดตั้งให้บริษัทมีอายุชัดเจน ก็ให้บริษัทเลิกกันเมื่อครบกำหนดนั้น เช่น กำหนดให้บริษัทมีอายุ 5 ปี นับตั้งแต่จัดตั้งเมื่อครบกำหนด 5 ปี บริษัทก็เลิกกัน

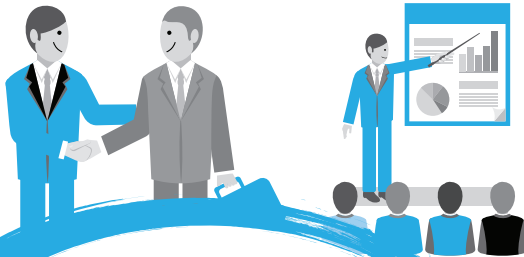
3. เมื่อกำหนดกันตั้งแต่ตอนจัดตั้งว่า จัดตั้งมาเพื่อดำเนินกิจการหนึ่งเท่านั้น เช่น จัดตั้งบริษัทเพื่อสร้างสะพาน หรืออาคารหนึ่ง เมื่อการสร้างสะพานหรืออาคารนั้นเสร็จ บริษัทก็เลิกกัน

4. เมื่อมีมติพิเศษให้เลิกบริษัท

นอกจากนี้ บริษัทเลิกกันเพราะกฎหมายกำหนดไว้ คือเมื่อบริษัทล้มละลาย

ทั้งนี้บริษัทอาจเลิกกันเพราะ “ศาลสั่งให้เลิกบริษัท” เมื่อมีผู้ถือหุ้นร้องขอต่อศาลให้เลิกกัน เพราะมีเหตุดังต่อไปนี้

1. ทำผิดในการยื่นรายงานการประชุมตั้งบริษัท หรือทำผิดในการประชุมจัดตั้งบริษัท
2. บริษัทไม่ทำการภายใน 1 ปี นับตั้งแต่วันจดทะเบียนหรือหยุดทำการ 1ปีเต็ม
3. การดำเนินงานของบริษัททำไปมีแต่ขาดทุนและยากที่จะฟื้นตัวได้
4. จำนวนผู้ถือหุ้นลดน้อยลงจนเหลือไม่ถึง 3 คน

บริษัทเลิกกันเพราะมี

1. เหตุตามที่ได้มีข้อตกลงกัน
2. เหตุบริษัทล้มละลาย
3. เหตุร้องขอให้ศาลสั่งเลิกบริษัท

การชำระบัญชี

เมื่อบริษัทเลิกกันก็ต้องชำระบัญชีเพื่อให้มีการจัดการทรัพย์สิน ชำระหนี้สินของบริษัทและคืนส่วนลงทุนตลอดจนกำไรต่างๆ ตามสัดส่วนของการลงทุน ตามลำดับดังนี้

1. ชำระหนี้สินของบริษัทที่ค้างชำระหนี้ของบริษัท
2. คืนทุนให้แก่ผู้ถือหุ้นแต่ละคน

ตามกฎหมายกำหนดขั้นตอนการชำระบัญชีตามที่กฎหมายกำหนด โดยกรรมการเป็น “ผู้ชำระบัญชี” เว้นแต่ที่ประชุมผู้ถือหุ้นจะตกลงเป็นอย่างอื่น ต้องดำเนินการดังนี้

ภายใน
14 วัน

- ประกาศโฆษณาหนังสือพิมพ์
- ส่งจดหมายแจ้งเจ้าหนี้
- จัดทะเบียนเลิกบริษัท

โดยเร็ว

- จัดทำงบการเงิน ณ วันเลิกบริษัท
- ผู้สอบบัญชีตรวจสอบและลงความเห็นว่าคุณต้อง
- เรียกประชุมผู้ถือหุ้น

ที่ประชุม
ผู้ถือหุ้น

- ลงมติยืนยันตัวผู้ชำระบัญชี
- อนุมัติงบการเงิน ณ วันเลิกบริษัท

ผู้ชำระ
บัญชี

- สะสางหนี้สิน ค่าใช้จ่าย
- แบ่งคืนทุนให้แก่ผู้ถือหุ้น
- เรียกประชุมผู้ถือหุ้น

ที่ประชุม
ผู้ถือหุ้น

- ลงมติอนุมัติการชำระบัญชี

ภายใน
14 วัน

- จัดทำคำขอจดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชี

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน
ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคมและมูลนิธิ พ.ศ. 2499
- พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (ในฐานะนายทะเบียน)

บรรณานุกรม

- โสภณ รัตนาร. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : นิติบรรณการ, 2543.
- พิเศษ เสตเสถียร. บริษัทจำกัด. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2553.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. คำแนะนำการจดทะเบียนบริษัทจำกัด.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. คู่มือสิ่งที่ต้องรู้ & ทำ เมื่อเป็นห้างหุ้นส่วนบริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด. ปี 2558

กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม

189/1 ถนนบางขุนนนท์ แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700

โทรศัพท์ 0 2881 4999 สายด่วน 1111 กด 79

www.led.go.th